MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen deel

1. Inleiding

Dit wetsvoorstel verankert de implementatie van EU-richtlijn 2024/1499, voor dat gedeelte waarin nog niet is voorzien bij nationale wetgeving. Hiermee wordt voor burgers wettelijk vastgelegd dat, en bij welke instantie, ze meldingen, klachten en verzoeken in kunnen dienen over socialezekerheidsregelgeving waar het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen geschonden wordt.

Op 18 juni 2024 is in werking getreden de Richtlijn (EU) 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG (hierna: Richtlijn 2024/1499). De implementatietermijn van de richtlijn verstreek op 19 juni 2026 (artikel 24 van Richtlijn 2024/1499). Op 18 juni 2024 is tevens in werking getreden Richtlijn (EU) 2024/1500 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/EU (hierna: Richtlijn 2024/1500). De implementatietermijn van deze richtlijn verstreek eveneens op 19 juni 2026 (artikel 24 van Richtlijn 2024/1500).

Nederland heeft als lidstaat de totstandkoming van deze twee richtlijnen gesteund. Ze sluiten in ruime mate aan op de wijze waarop Nederland reeds decennia voorziet in organen die gelijke behandeling bevorderen. De versterking van de onafhankelijkheid en de rol van gelijkebehandelingsorganen in de EU is belangrijk voor de verwezenlijking van Europese kernwaarden. De richtlijnen beogen dan ook de rol van de gelijkebehandelingsorganen te versterken en stellen gemeenschappelijke minimumeisen vast voor de gelijkebehandelingsorganen met bevoegdheden op gronden en terreinen als:

- de grond ras of etnische afstamming (op alle terreinen, zoals arbeid en beroep, goederen en diensten en sociale zekerheid, Richtlijn 2024/1499);
- arbeid en beroep (voor de gronden godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, Richtlijn 2024/1499; voor de grond geslacht, Richtlijn 2024/1500);
- sociale zekerheid en goederen en diensten (voor de grond geslacht, Richtlijn 2024/1499).

De minimumeisen die de richtlijnen stellen, betreffen zaken als:

- onafhankelijkheid van externe invloeden (artikel 3 van beide richtlijnen);
- voldoende personele, technische en financiële middelen (artikel 4 van beide richtlijnen);
- het geven van bijstand aan slachtoffers (artikel 6 van beide richtlijnen);
- bevoegdheid tot onderzoek en geschilbeslechting (artikelen 7 en 8 van beide richtlijnen).

Dit wetsvoorstel voorziet in de wettelijke uitbreiding van bevoegdheden van in Nederland bestaande gelijkebehandelingsorganen ter implementatie van Richtlijn 2024/1499 voor wat betreft de bevoegdheden van gelijkebehandelingsorganen op het gebied van sociale zekerheid op de grond geslacht. Richtlijn 2024/1500 is reeds volledig geïmplementeerd. Dit wetsvoorstel ziet dus alleen op de wettelijke verankering van de implementatie van richtlijn 2024/1499.

Het kabinet heeft vóór de indiening van dit wetsvoorstel een ontwerp zelfstandige algemene maatregel van bestuur voorgelegd aan de Afdeling advisering van de Raad van State. De Afdeling adviseerde de zelfstandige amvb niet tot stand te brengen, maar in plaats daarvan met spoed een wetsvoorstel in te dienen, gelet op het primaat van de wetgever.[1] Dit wetsvoorstel strekt hiertoe. Omdat er sprake is van EU-implementatie heeft er geen formele (internet)consulatie plaatsgevonden.

[1] No. W04.26.00263/I.

Deze memorie van toelichting wordt uitgebracht mede namens de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vanwege de uitbreiding van de taken van het College voor de rechten van de mens waarvoor op grond van artikel 6 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen medeondertekening dient plaats te vinden door deze staatssecretaris.

2. Implementatie van de richtlijnen

Op grond van artikel 2 van beide richtlijnen wijzen de lidstaten één of meer organen aan om de in de richtlijnen vastgestelde bevoegdheden uit te oefenen. Het College voor de Rechten van de Mens (hierna: het College) heeft in Nederland onder meer de wettelijke taak om onderzoek te doen naar de naleving van de mensenrechten (waaronder gelijke behandeling), gevraagd en ongevraagd advies te geven over wetgeving, beleid en praktijk op het gebied van onder meer (de aanpak van) discriminatie én om onderzoek te doen naar individuele klachten over ongelijke behandeling. Daarmee vervult het College zijn rol als orgaan voor gelijke behandeling zoals bedoeld in beide richtlijnen.

De richtlijnen zien ook op het bieden van bijstand aan slachtoffers van discriminatie. Deze taak is in Nederland wettelijk belegd bij de antidiscriminatievoorzieningen (hierna: ADV's) die zijn ingesteld op basis van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (hierna: Wga). Zo kunnen ADV-medewerkers slachtoffers van discriminatie juridische en emotionele bijstand verlenen in een procedure bij het College.

In de implementatie van Richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500 wordt voor het grootste gedeelte voorzien in bestaande regelgeving:

- Wet College voor de Rechten van de Mens (Wet CRM, Stb. 2011, 573);
- Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga, Stb. 2009,313);
- Besluit werkwijze onderzoek gelijke behandeling (Bwogb, Stb. 2012, 394);
- Besluit gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Bga, Stb. 2009, 373).

De artikelen van de richtlijnen met eisen die gesteld worden aan de onafhankelijkheid, financiële middelen, omvang en uitoefening van taken van organen voor gelijke behandeling, zijn geïmplementeerd in de bestaande regelgeving hierboven genoemd (zie ook de transponeringstabel in punt 7 van deze toelichting).

3. Huidige tekortkoming ten aanzien van Richtlijn 2024/1499

Richtlijn 2024/1499 verplicht de lidstaten om in onafhankelijke organen voor gelijke behandeling te voorzien en het gelijkheidsbeginsel zoals neergelegd in Richtlijnen 79/7/EEG, 2000/43/EG, 2000/78/EG, 2004/113/EG te versterken (zie artikel 1 Richtlijn 2024/1499). Het College en de ADV's hebben op dit moment echter geen wettelijke bevoegdheden (waaronder de bevoegdheid om te oordelen) aangaande Richtlijn 79/7/EEG inzake gendergelijkheid bij de sociale zekerheid, terwijl Richtlijn 2024/1499 daar wel onder meer op ziet.

Richtlijn 79/7/EEG bevatte destijds nog geen bepaling over een gelijkebehandelingsorgaan (zoals de Commissie gelijke behandeling of nu het College). De richtlijn was gericht op het wegnemen van onderscheid op grond van geslacht in socialezekerheidsregelingen, hetgeen in de jaren erna ook is gebeurd. Zo zijn in 1979 de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet, de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering en de Ziektewet aangepast om hiermee gelijke uitkeringsrechten voor mannen en vrouwen in te voeren.[2] De organen voor gelijke behandeling zijn pas later ontstaan en in Europese regelgeving verplicht gesteld. In Richtlijn 2024/1499 is opgenomen dat ze hun taken ook over de breedte van Richtlijn 79/7/EEG moeten kunnen uitoefenen. Onderscheid op grond van geslacht in socialezekerheidsregelingen, zoals bedoeld in Richtlijn 79/7/EEG, valt op dit moment nog buiten de reikwijdte van de Algemene wet gelijke behandeling (hierna: Awgb), aanverwante gelijkebehandelingswetten en de Wga en daarmee buiten de bevoegdheden van het College en de ADV's.

4. Toekomstige versterkingen in wetgeving

[2] *Stb.* 1979, 708.

Momenteel zijn er naast het onderhavige wetsvoorstel twee andere wetsvoorstellen in voorbereiding die de bevoegdheden van de Nederlandse gelijkebehandelingsorganen zullen versterken: de uitbreiding van de Awgb met overheidshandelen en de stelselherziening van de ADV's door middel van het wetsvoorstel bijstand bij discriminatie.

Uitbreiding Algemene wet gelijke behandeling met overheidshandelen

In een brief van 20 maart 2023 hebben de Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme, het College en de Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme een oproep gedaan om al het overheidshandelen onder de reikwijdte van de gelijkebehandelingswetgeving te brengen en het College de bevoegdheid te geven om te oordelen over mogelijk onderscheid dat daarbij wordt gemaakt. Op 27 maart 2026 is de Tweede Kamer geïnformeerd over het onderzoek naar de uitbreiding van de Awgb met eenzijdig overheidshandelen.[3] Het kabinet concludeerde in deze brief dat uitbreiding van de Awgb met eenzijdig overheidshandelen van toegevoegde waarde is, omdat het een meer uitgewerkte normstelling voor de overheid creëert en burgers daarmee laagdrempelig bij ADV's en het College terecht kunnen met meldingen over overheidshandelen. Beide organisaties zijn bovendien gespecialiseerd in gelijkebehandelingswetgeving.

Het wetgevingstraject waarmee de Awgb wordt gewijzigd is inmiddels gestart. Naar verwachting is het wetsvoorstel in de eerste helft van 2027 gereed voor internetconsultatie. Eerder was voorzien dat de eis van Richtlijn 2024/1499 dat de gelijkebehandelingsorganen ook bevoegd zijn op het terrein van gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de sociale zekerheid, zoals geregeld in Richtlijn 79/7/EEG van de Raad van 19 december 1978, in bovengenoemd wetsvoorstel zou worden meegenomen. Dit past gelet op de implementatietermijn van Richtlijn 2024/1499 niet. Deze specifieke bevoegdheid wordt daarom met dit afzonderlijke wetsvoorstel geregeld en zal geen onderdeel uitmaken van de uitbreiding van de Awgb met overheidshandelen, welke wetswijziging een bredere doelstelling heeft.

Stelselherziening ADV's

Het huidige stelsel van ADV's heeft versterking nodig. In het Coalitieakkoord 2026-2030 is daarom één landelijke antidiscriminatievoorziening met fysieke loketten aangekondigd. Momenteel verzorgen achttien ADV's de antidiscriminatievoorziening voor meer dan 95% van de gemeenten in Nederland. Een paar gemeenten werken voor de uitvoering van de Wga-taak niet samen met een ADV van Discriminatie.nl, maar verzorgen zelf op andere wijze de toegang tot een antidiscriminatievoorziening voor hun inwoners. Het wetsvoorstel 'Regels omtrent het inrichten van een voorziening voor het verlenen van onafhankelijke bijstand bij discriminatie en tot intrekking van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wet bijstand bij discriminatie)' is momenteel in voorbereiding. Bij het opstellen van dit wetsvoorstel zijn de relevante bepalingen uit Richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500 in acht genomen. Daarbij gaat het onder meer om de onafhankelijkheid van de organen, de bevoegdheid tot het uitvoeren van activiteiten gericht op bewustmaking, preventie en bevordering van gelijke behandeling en taken als het verlenen van bijstand en procesvoering. Deze aspecten zullen ook tot uitdrukking komen in de verdere uitwerking van het wetsvoorstel, bijvoorbeeld in de statuten van de op te richten stichting. Bovenstaande betekent niet dat de richtlijnbepalingen momenteel onvoldoende in de geldende Wga en Bga (en onder meer het privaatrecht) verankerd zijn (zie transponeringstabel), maar wel dat er een wijziging en versterking op komst is, waarbij Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 nadrukkelijk worden meegenomen.

Het wetsvoorstel 'Bijstand bij discriminatie' heeft opengestaan voor (internet)consultatie van 23 maart 2026 tot 1 juni 2026. De beoogde datum van inwerkingtreding van deze wet is 1 januari 2028.

Omdat de Wga zal vervallen bij de inwerkingtreding van het wetsvoorstel bijstand bij discriminatie, wordt een gelijkluidende implementatiebepaling als artikel II van dit wetsvoorstel ook opgenomen in het wetsvoorstel bijstand bij discriminatie.

---

[3] *Kamerstukken II* 2025/26, 28 481, nr. 25.

5. Uitbreiding bevoegdheden College en ADV's

Om de implementatie van Richtlijn 2024/1499 volledig wettelijk te verankeren, is het nodig dat het College voor de Rechten van de Mens en de ADV's hun bevoegdheden ook kunnen uitoefenen op het terrein van Richtlijn 79/7/EEG (gelijke behandeling op grond van vrouwen en mannen bij wettelijke regelingen inzake sociale zekerheid). Voor het College is de oordelende bevoegdheid neergelegd in artikel 10 van de Wet CRM. In die bepaling staan expliciet alle wetten genoemd, waarover, op schriftelijk verzoek, het College kan onderzoeken of een onderscheid is of wordt gemaakt en zijn oordeel daarover kenbaar kan maken. Aan die opsomming worden, in artikel I van dit wetsvoorstel, de artikelen 3 en 4 van Richtlijn 79/7/EEG van 19 december 1978 betreffende de geleidelijke tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van sociale zekerheid toegevoegd. Hiermee wordt voldaan aan artikel 8 van Richtlijn 2024/1499.

De andere taken en bevoegdheden van het College staan opgesomd in artikel 3 van de Wet CRM (rapporteren/doen van aanbevelingen, geven van advies, geven van voorlichting, stimuleren en coördineren van onderwijs, stimuleren van onderzoek, samenwerken, aansporen van implementatie en ratificatie, aansporen tot naleving van Europese en internationale aanbevelingen) waarbij de werkingssfeer de brede bescherming van de rechten van de mens is en er niet wordt verwezen naar specifieke wetten of verdragen. De preventieve bevoegdheden die de organen voor gelijke behandeling moeten hebben, onder meer op grond van artikel 5, tweede lid, van Richtlijn 2024/1499, en die ook de werkingssfeer van Richtlijn 79/7/EEG moeten omvatten, vallen onder de algemene bevoegdheden genoemd in artikel 3 Wet CRM. Het past bij de systematiek en invulling van dat artikel om hier niet expliciet te verwijzen naar Richtlijn 79/7/EEG.

In artikel 2, eerste lid, onderdeel a, van de Wga wordt ook expliciet opgesomd ten aanzien van welke wetten onafhankelijke bijstand wordt verleend aan personen bij de afwikkeling van hun klachten betreffende onderscheid. Aan die opsomming wordt in artikel II toegevoegd "de artikelen 3 en 4 van Richtlijn 79/7/EEG van 19 december 1978 betreffende de geleidelijke tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van sociale zekerheid".

Om te waarborgen dat burgers ook in de aanloop naar inwerkingtreding van dit wetsvoorstel de bescherming van Richtlijn 2024/1499 genieten, ben ik voornemens afspraken te maken met het CRM en de ADV's, teneinde hun taakuitoefening te verbreden tot het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen in socialezekerheidsregelgeving.

6. Financiering

Zoals hierboven aangegeven is de wetgever al sinds de jaren '70 gebonden aan het discriminatieverbod van Richtlijn 79/7/EEG. Het is dan ook niet de verwachting dat deze uitbreiding van de bevoegdheid van het College en de ADV's in de praktijk zal zorgen voor veel extra werk.
De antidiscriminatie-norm uit richtlijn 79/7/EEG is decennia-oud en door de wetgever en de rechter in de rechtspraktijk reeds lang vorm gegeven. De bevoegdheid van het College en de ADV's om op dit terrein hun mandaat uit te oefenen, is wel een nieuwe verplichting uit Richtlijn 2024/1499. Het is lastig exacte aantallen meldingen en verzoeken te bepalen die voort zullen komen uit deze uitbreiding. Echter, naar verwachting zal de financiële impact beperkt zijn.

De inschatting dat de verwachte financiële impact beperkt zal zijn is gebaseerd op analyse van de gegevens over de grond geslacht op alle terreinen en over het terrein sociale zekerheid in het algemeen van de afgelopen periode. Zo behandelde het College in 2025 in totaal 853 verzoeken om een oordeel, waarvan 184 over gestelde discriminatie op grond van geslacht. Dit leidde tot 139 oordelen, waarvan 36 (mede) betrekking hadden op de grond geslacht.[4] Op het terrein van de sociale zekerheid gaat het om ongeveer tien meldingen en elf verzoeken om een oordeel in de periode januari 2021 tot en met december 2025. De antidiscriminatievoorzieningen ontvingen in 2025 in totaal 1.628 meldingen over discriminatie op grond van geslacht, welke meldingen niet zijn uitgesplitst naar terrein.[5] Naar verwachting zal de uitbreiding van de bevoegdheid van het College en de antidiscriminatievoorzieningen op het terrein van gelijke

[4] College voor de Rechten van de Mens, Monitor Discriminatiezaken 2025

behandeling van mannen en vrouwen bij de sociale zekerheid hooguit leiden tot een zeer geringe stijging van het aantal meldingen. Daarom kan deze bevoegdheid worden bekostigd uit de bestaande middelen.

7. Transponeringstabel

De bepalingen uit Richtlijn 2024/1499 zijn voor de organen voor gelijke behandeling uitgewerkt in bestaande regelgeving, behalve voor het terrein van Richtlijn 79/7/EEG (gelijke behandeling tussen mannen en vrouwen bij regelingen van sociale zekerheid).

In de onderstaande tabel staan de implementatieartikelen die, samen met de onderhavige uitbreiding van de bevoegdheden van het College en de ADV's op het terrein van Richtlijn 79/7/EEG, de volledige implementatie van Richtlijn 2024/1499 verzekeren.

Artikel Richtlijn 2024/1499	**Implementatie in bestaande regelgeving**	**Toelichting/Opmerkingen**
1 lid 1	Behoeft geen implementatie	Doel, onderwerp en toepassingsgebied
1 lid 2	Behoeft geen implementatie	Doel, onderwerp en toepassingsgebied
	Behoeft geen implementatie	Doel, onderwerp en toepassingsgebied
2 lid 1	Art.1 lid 1 en 3 Wet CRM Artt.1 en 2 Wga	Aanwijzing organen voor gelijke behandeling
2 lid 2	Behoeft geen implementatie	Richtlijn blijft buiten de rol van de arbeidsinspectie en sociale partners
3 lid 1	Art. 4 Wet CRM Art. 2, lid 1 sub a en lid 2 Wga Art. 2 Bga	Onafhankelijkheid Financiële en personele onafhankelijkheid
3 lid 2	Artt. 14 en 16 Wet CRM Artt. 2:285, 2:286, 2:291 BW	Transparante selectie en benoeming
3 lid 3	Art. 9 jo. art. 4 Wet CRM Art. 2 Bga	Interne structuur
3 lid 4	Art. 9 Wet CRM Reglement College voor de Rechten van de Mens, 17 februari 2025	Gelijke behandeling bij meerdere mandaten
4	Implementatie via bestaande begrotingen JenV en BZK voor het College. Via het Gemeentefonds voor de ADV's.	Middelen
5 lid 1	Behoeft geen implementatie in regelgeving. Een nationale campagne om discriminatie te melden zal eind 2026 starten.	Bewustmaking
5 lid 2	Art. 3 sub c, d, e en f jo. art. 5 Wet CRM	Preventie
5 lid 3	Behoeft geen implementatie in regelgeving.	Passende communicatiemiddelen

[5] Discriminatiecijfers in 2025, p. 61

	Valt binnen de praktijk van het College en de ADV's.	
6 lid 1	Art. 3 Wet CRM Art. 2 lid 1 sub a Wga Art. 4 Bga Art. 10 lid 2 Wet CRM Art. 1 sub c Bga jo. art. 2 lid 1 sub a Wga Art. 2 Tijdelijk besluit uitbreiding bevoegdheden van organen voor gelijke behandeling	Bijstand aan slachtoffers Definitie slachtoffers
6 lid 2	Art. 10 Wet CRM Art. 2 lid 1 sub a Wga Artt. 4, 6, 7 Bga Art. 2 Tijdelijk besluit uitbreiding bevoegdheden van organen voor gelijke behandeling	Klachten over discriminatie
6 lid 3 sub a sub b sub c sub d sub e	Art. 9 Bwogb Art. 4 lid 1 sub a en b Art. 4 lid 2 sub a Bga Art. 5 Bga Art. 2 Tijdelijk besluit uitbreiding bevoegdheden van organen voor gelijke behandeling	Informatie aan slachtoffers
6 lid 4	Art. 11 lid 1 Wet CRM Art. 12 Wet CRM Artt. 4, 7 lid 2, 9 lid 1 Bwogb Art. 6 en 10 lid 1 Bga Art. 2 Tijdelijk besluit uitbreiding bevoegdheden van organen voor gelijke behandeling	Redelijke termijn in kennis stellen afhandeling
7	Art. 4 lid 2 sub c Bga Art. 11 Bga College: Toegang tot het recht en rechtsbescherming | College voor de Rechten van de Mens Wet op de Rechtsbijstand, art.7 lid 1 sub b Art. 2 Tijdelijk besluit uitbreiding bevoegdheden van organen voor gelijke behandeling	Alternatieve geschillenbeslechting
8 lid 1	Art. 3 sub a Wet CRM Art. 4 lid 2 sub b Bga Art. 2 Tijdelijk besluit uitbreiding bevoegdheden van organen voor gelijke behandeling	Onderzoeken
8 lid 2	Artt. 6, 7, 9 t/m 12 Wet CRM Art. 10 lid 1 t/m 3 Bga Art. 2 Tijdelijk besluit uitbreiding bevoegdheden van organen voor gelijke behandeling	Onderzoekskader
8 lid 3	Behoeft geen implementatie	Andere bevoegde instantie
8 lid 4	Behoeft geen implementatie	Samenloop met gerechtelijke procedure
9 lid 1	Art. 3 sub a Wet CRM Art. 6 Wet CRM	Bewijsstukken

	Art. 11 lid 1 Wet CRM Art. 11 Bwogb Art. 12 Bwogb Art. 13 Bwogb Art. 2 Tijdelijk besluit uitbreiding bevoegdheden van organen voor gelijke behandeling	
9 lid 2	Art. 11 lid 2 en 3 Wet CRM Art. 2 lid 1 Tijdelijk besluit uitbreiding bevoegdheden van organen voor gelijke behandeling	Follow-up adviezen en besluiten
9 lid 3	Art. 8 lid 1 Wet CRM Art. 28 Bwogb Art. 2 lid 1 Tijdelijk besluit uitbreiding bevoegdheden van organen voor gelijke behandeling	Samenvatting adviezen en besluiten
10 lid 1	Art. 3:305a BW Art. 1:2 Awb Art. 13 Wet CRM Art. 2 lid 1 Tijdelijk besluit uitbreiding bevoegdheden van organen voor gelijke behandeling	Procesvoering
10 lid 2	Behoeft geen implementatie. Dit recht is wettelijk verzekerd in het burgerlijk procesrecht en het bestuursrecht.	Procesvoering
10 lid 3 sub a sub b sub c	Art. 13 Wet CRM Art. 3: 305a BW Art. 1:2 Awb Art. 2 lid 1 Tijdelijk besluit uitbreiding bevoegdheden van organen voor gelijke behandeling	Procesvoering
10 lid 4	Niet van toepassing	Procesvoering
11	Art. 10 Wet CRM Artt. 10, 16,17, 18, 19, 20 Bwogb Art. 10 Bga	Procedurele waarborgen
12 lid 1	Art. 10 lid 2 Wet CRM Art. 1 sub c Bga jo. art. 2 lid 1 sub a Wga	Gelijke toegang
12 lid 2	Art. 7 Bga	Indienen van klachten
12 lid 3	Zowel het College als ADV's bieden hun diensten kosteloos aan.	Kosteloze bijstand
13	College: O.a. de website heeft een A-label voor digitale toegankelijkheid, het gebouw is geheel toegankelijk, gebruikte taal is toegankelijk, er wordt gecommuniceerd dat voorzien kan worden in aanpassingen. ADV's: O.a. streven naar volledige digitale en fysieke toegankelijkheid door toegankelijke gebouwen (of een toegankelijk alternatief), tolken, toegankelijke websites	Toegankelijkheid en redelijke aanpassingen

14	Art. 3 Wet CRM	Samenwerking
15	Art. 3 Wet CRM Art. 5. Wet CRM	Raadpleging
16 lid 1	Art. 21 Wet CRM Art. 3 Wga	Gegevensverzameling
16 lid 2	Art. 3 Wet CRM	Onafhankelijke enquêtes
16 lid 3	Art. 6 Wet CRM	Statistische gegevens
16 lid 4	Art. 3 Wet CRM	Aanbevelingen over gegevens over gelijkheid
17 sub a 17 sub b 17 sub c	Art. 21 Wet CRM Art. 3 Wga Art. 3 Wet CRM	Verslagen en strategische planning
18 lid 1	Behoeft geen implementatie	Toezicht en verslaglegging
18 lid 2	Behoeft geen implementatie	Toezicht en verslaglegging
18 lid 3	Behoeft geen implementatie	Toezicht en verslaglegging
19 lid 1	Behoeft geen implementatie	Dialoog over de werking van de organen voor gelijke behandeling
19 lid 2	Behoeft geen implementatie	Dialoog
19 lid 3	Behoeft geen implementatie	Dialoog
20 lid 1	Behoeft geen implementatie	
20 lid 2	Behoeft geen implementatie	
21 lid 1	Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) Uitvoeringsbesluit Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG)	Verwerking van persoonsgegevens
21 lid 2	Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) Uitvoeringsbesluit Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG)	Verwerking van persoonsgegevens
22 lid 1	Behoeft geen implementatie	Comitéprocedure
22 lid 2	Behoeft geen implementatie	Comitéprocedure
23		Wijzigingen aan Richtlijnen 2000/43/EG, 2004/113/EG, 2006/54/EG en 2010/41/EU
24 lid 1	Afgerond.	Omzetting
24 lid 2	Afgerond.	Omzetting
25	Behoeft geen implementatie	Inwerkingtreding
26	Behoeft geen implementatie	Adressaten

8. Kaderwet zbo's

Het College is een zelfstandig bestuursorgaan (zbo). Bij de inrichting van het College is voortgebouwd op de rechtsvorm van de Commissie Gelijke Behandeling, die ook al een zbo was. De keuze voor een zbo hangt verder met name samen met de behoefte aan onafhankelijke oordeelsvorming. Het College moet onafhankelijk van de politiek een opinie kunnen vormen over een schending van mensenrechten en van de wetgeving inzake gelijke behandeling. De vereiste onafhankelijkheid volgt onder meer uit de VN Paris Principles. Daar komt bij dat het College de vrijheid moet hebben om zo nodig maatregelen te treffen tegen mensenrechtenschendingen die vallen onder de verantwoordelijkheid van een minister. De zbo-

vorm, waarbij het College niet hiërarchisch ondergeschikt is aan een minister, sluit daarbij aan. Dit geldt ook voor de met dit wetsvoorstel toegevoegde taken.

Omdat het College als zbo door deze implementatie een uitbreiding van zijn bevoegdheid krijgt, wordt dit wetsvoorstel mede ondertekend door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, conform de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen. De toevoeging van deze taak voor het College vloeit rechtstreeks voort uit de Europese richtlijn 2024/1499. Toedeling aan het College is, gelet op de taken en bevoegdheden die het College wettelijk heeft, een logische keuze die ook past binnen het Nederlandse zbo-stelsel.

9. Toepassing op de BES eilanden

Met de inwerkingtreding van de Wet tegen discriminatie op de BES (Stb. 2025, 389), is de Wet CRM en de oordelende bevoegdheid van het College mede van toepassing geworden op de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De uitbreiding van de bevoegdheid van het College van dit wetsvoorstel zal dan ook van toepassing zijn op de BES. De Wga is niet van toepassing op de BES-eilanden omdat met de Wet tegen discriminatie op de BES de wettelijke grondslag is geboden voor een eigen antidiscriminatievoorziening op de eilanden, ingebed bij een breder loket voor rechtshulp. De Richtlijnen 2024/1499 en 79/7/EEG zijn niet van toepassing op de eilanden, daarom ontstaat hiermee geen tekortkoming in de implementatie.

Artikelsgewijs

ARTIKEL I

Om de oordelende bevoegdheid van het College wettelijk uit te breiden naar de werkingssfeer van Richtlijn 79/7/EEG, zoals vereist door Richtlijn 2024/1499, wordt in artikel I aan artikel 10, eerste lid, onderdeel a, onder 1°, van de Wet College voor de rechten van de mens toegevoegd, “de artikelen 3 en 4 van Richtlijn 79/7/EEG van 19 december 1978 betreffende de geleidelijke tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van sociale zekerheid”. De andere taken van het College, zoals het doen van aanbevelingen en het geven van voorlichting, heeft het College op het brede terrein van mensenrechten. Dit omvat ook de werkingssfeer van Richtlijn 79/7/EEG, vandaar dat artikel 3 van de Wet CRM niet wordt aangevuld met een expliciete verwijzing naar Richtlijn 79/7/EEG.

Richtlijn 79/7/EEG is een richtlijn uit 1979 waarmee werd beoogd de geleidelijke tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van de sociale zekerheid. De richtlijn is van toepassing op wettelijke regelingen die bescherming bieden tegen ziekte, invaliditeit, ouderdom, arbeidsongevallen en beroepsziekten, werkloosheid en andere sociale bijstandsregelingen (artikel 3 Richtlijn 79/7/EEG).

Socialezekerheidsregelingen die bescherming bieden tegen de eventualiteiten die in artikel 3, eerste lid, sub a genoemd worden, zijn niet limitatief op te sommen en kunnen bovendien in de tijd worden aangevuld. Naar aanleiding van het advies van de afdeling advisering van de Raad van state noemen we hier wel enkele voorbeelden van dergelijke regelingen. Dat zijn:

- Ziekte: Ziektewet (ZW)
- Invaliditeit: Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jongeren (Wajong)
- Ouderdom: Algemene ouderdomswet (Aow)
- Werkloosheid: Werkloosheidswet (WW)

Dit zijn wettelijke regelingen die aan het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen, neergelegd in Richtlijn 79/7/EEG, moeten voldoen en waarover burgers kunnen klagen mocht er sprake zijn van ongelijke behandeling op grond van geslacht in deze (en vergelijkbare) regelingen. In Nederland zijn er voor arbeidsongevallen en beroepsziekten geen specifieke wettelijke regelingen. De ZW en WIA gelden bij ziekte en arbeidsongeschiktheid, ongeacht de oorzaak hiervan.

In artikel 10, eerste lid, onderdeel a Wet Crm en artikel 2, eerste lid, onderdeel a Wga wordt niet alleen naar artikel 3 van Richtlijn 79/7/EEG verwezen ten behoeve van de kenbaarheid en rechtszekerheid, maar ook naar artikel 4. In artikel 3 staat de werkingssfeer van de Richtlijn, terwijl in artikel 4 het beginsel van gelijke behandeling is neergelegd. Het is noodzakelijk om beide artikelen te noemen in Wet Crm en Wga omdat de

bevoegdheden voor het College en de ADV's niet alleen gebaseerd kunnen worden op een terrein maar ook een norm moeten bevatten. Zo zijn de verwijzingen naar andere wettelijke regelingen in artikel 10 Wet Crm en artikel 2 Wga ook opgebouwd (zie bijvoorbeeld de verwijzing naar de Algemene wet gelijke behandeling).

Discriminatie.nl heeft in de voorbereiding van dit wetsvoorstel gevraagd om expliciete aandacht voor de brede invulling van de grond geslacht in de Awgb. Op grond van artikel 1, tweede lid, van de Awgb wordt onder onderscheid op grond van geslacht mede verstaan onderscheid op grond van geslachtskenmerken, genderidentiteit en genderexpressie. In overweging 7 van Richtlijn 2024/1499 staat dat de werkingssfeer van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen niet kan worden beperkt tot het verbod van discriminatie op grond van het feit dat een persoon van het ene of het andere geslacht is maar ook geldt voor discriminatie op grond van geslachtsverandering. Daarbij wordt verwezen naar verschillende zaken van het Hof van Justitie, waaronder zaak Sarah Margaret Richards tegen Secretary of State for Work and Pensions (27 april 2006, C-423/04). Het Hof oordeelde dat het weigeren van een ouderdomspensioen op de gerechtigde leeftijd van 60 jaar aan een transgender vrouw (omdat haar juridische geslacht nog niet was erkend volgens strikte nationale voorwaarden) in strijd is met Richtlijn 79/7/EEG over gelijke behandeling in de sociale zekerheid. Hieruit volgt dat het Hof nu reeds een brede uitleg geeft aan de grond geslacht in Richtlijn 79/7/EEG.

Discriminatie.nl vraagt ook aandacht voor de toetsing van de inhoud van formele wetgeving en van het handelen van bestuursorganen ter uitvoering en toepassing daarvan. Richtlijn 79/7/EEG is van toepassing op wettelijke regelingen die bescherming bieden en daarmee kunnen het College en de ADV's hun taken op dat terrein uitoefenen. Hierbij is de werkingssfeer en de formulering van de richtlijn leidend. Voor de uitbreiding van de Awgb met overheidshandelen wordt een afzonderlijk wetsvoorstel ingediend (zie ook paragraaf 4 hierboven). Daarin zal voor de Awgb duidelijk worden omschreven welke overheidshandelingen onder de reikwijdte van de wet en de bevoegdheden van het College en de ADV's komen te vallen.

ARTIKEL II

Om de bijstand verlenende bevoegdheid van de ADV's uit te breiden naar de werkingssfeer van Richtlijn 79/7/EEG, zoals vereist door Richtlijn 2024/1499, wordt in artikel II aan artikel 2, eerste lid, onderdeel a van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen toegevoegd, "de artikelen 3 en 4 van Richtlijn 79/7/EEG van 19 december 1978 betreffende de geleidelijke tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van sociale zekerheid".

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,